

2018/2088(INI)

7.12.2018

MNENJE

Odbora za notranji trg in varstvo potrošnikov

za Odbor za industrijo, raziskave in energetiko

o celoviti evropski industrijski politiki na področju umetne inteligence in robotike

(2018/2088(INI) – COM(2018)0237))

Pripravljavka mnenja: Dita Charanzová

(*) Pridruženi odbor – člen 54 Poslovnika

(Poenostavljeni postopek – člen 50(2) Poslovnika)

PA_NonLeg

POBUDE

Odbor za notranji trg in varstvo potrošnikov poziva Odbor za industrijo, raziskave in energetiko kot pristojni odbor, da v svoj predlog resolucije vključi naslednje pobude:

- A. ker se umetna inteligenca hitro razvija in ker ima že več let pomembno vlogo v našem vsakdanjem življenju; ker umetna inteligenca in robotika spodbujata inovacije, vodita k novim poslovnim modelom in imata ključno vlogo pri preoblikovanju naših družb in digitalizaciji naših gospodarstev v številnih sektorjih, kot so industrija, zdravstvo, gradbeništvo in promet,
- B. ker sta Kitajska in Združene države vodilni državi na področju tehnologij umetne inteligence in EU za njima znatno zaostaja; ker bo lahko EU ta zaostanek nadoknadila le z usklajenim pristopom na evropski ravni; ker bi skupni pristop k umetni inteligenci EU omogočil, da bi boljše spodbujala svoje vrednote po svetu ter imela večjo in učinkovitejšo vlogo na svetovni ravni,
- C. ker približno četrtno vseh industrijskih robotov in polovico vseh robotov za poklicne storitve na svetu proizvedejo evropska podjetja, zato EU že ima pomembna sredstva, na katerih bi morala temeljiti njena evropska industrijska politika,
- D. ker se bo s skupnim pristopom olajšal razvoj tehnologij umetne inteligence v korist družbe, hkrati pa se bodo z njim obravnavali izzivi, ki jih prinašajo te tehnologije, da bi spodbudili inovacije, izboljšali kakovost izdelkov in storitev, ki podpirajo uporabo umetne inteligence, izboljšali izkušnje potrošnikov in njihovo zaupanje v tehnologije umetne inteligence in robotiko ter preprečili razdrobljenost notranjega trga,
- E. ker mora razvoj umetne inteligence in robotike vključevati družbo kot celoto; ker leta 2017 podeželska območja večinoma niso imela možnosti, da bi izkoristila prednosti umetne inteligence, saj 8 % domov nima dostopa do nobenega fiksnega omrežja, 53 % pa jih nima dostopa do nobene tehnologije dostopa naslednje generacije (VDSL, kabelskih omrežij s standardom Docsis 3.0 ali FTTP),
- F. ker so za razvoj storitev in izdelkov, ki podpirajo uporabo umetne inteligence, potrebni povezljivost, prosti pretok podatkov in dostopnost podatkov v EU; ker se lahko z uporabo naprednih tehnik podatkovnega rudarjenja pri storitvah in izdelkih prispeva k izboljšanju kakovosti odločanja in s tem izbire potrošnikov ter izboljša poslovna uspešnost,
- G. ker je kibernetična varnost bistvenega pomena za zagotovitev, da podatki niso zlonamerno spremenjeni ali zlorabljeni, da bi se lahko umetna inteligenca uporabila na način, ki bi škodil državljanom ali podjetjem, kar bi spodkopalo zaupanje industrije in potrošnikov v umetno inteligenco; ker se z razvojem na področju umetne inteligence povečuje zanašanje na te sisteme pri ukrepih in odločitvah, pri čemer so potrebni visoki standardi kibernetične odpornosti v EU za zaščito pred kršitvami kibernetične varnosti in napakami, povezanimi s kibernetično varnostjo,
- H. ker lahko tehnološki razvoj pametnih izdelkov in storitev koristi gospodarstvu znanja, ki temelji na količini, kakovosti in dostopnosti razpoložljivih informacij ter tako lahko vodi k boljšemu prilagajanju potrebam potrošnikov,

- I. ker bi morali potrošniki zaupati tehnologiji, ki jo uporabljajo, in ker se je zato treba odzvati na etične pomisleke v zvezi z razvojem umetne inteligence in robotike; ker bi moral odziv EU na te pomisleke temeljiti na spoštovanju vrednot iz člena 2 Pogodbe o Evropski uniji in Listine EU o temeljnih pravicah; ker bo strokovna skupina na visoki ravni za umetno inteligenco, ki jo je ustanovila Komisija, do konca leta 2018 pripravila osnutek etičnih smernic za umetno inteligenco,
 1. poudarja, da je najpomembnejši pogoj, da bo EU dohitela zamujeno na področju umetne inteligence, njeno delovanje v skupnem okviru;
 2. poudarja, da se je EU zaradi neusklajenih ukrepov v zvezi z raziskavami in razvojem, različnih odločitev glede ureditve in ukrepov na mednarodni ravni še bolj oddaljila od tega cilja;
 3. ugotavlja, da več držav članic že ima svoje nacionalne strategije za umetno inteligenco, in pozdravlja dejstvo, da so vse države članice aprila 2018 podpisale Deklaracijo o sodelovanju na področju umetne inteligence, ter prihajajoči usklajen načrt o umetni inteligenci med Komisijo in državami članicami, vendar poziva vse vpletene strani, naj si prizadevajo za čim višjo raven sodelovanja;

Družba, ki jo podpirata umetna inteligenca in robotika

4. opozarja, da ima Evropa vodilno svetovno raziskovalno skupnost na področju umetne inteligence, ki predstavlja 32 % raziskovalnih institucij na področju umetne inteligence po vsem svetu;
5. poudarja, da raziskovalci EU še vedno zaslužijo bistveno manj kot njihovi kolegi v ZDA in na Kitajskem ter da je to glavni razlog za njihov odhod iz Evrope; poziva Komisijo in države članice, naj se osredotočijo na privabljanje vrhunskih talentov v evropske družbe, in države članice, naj ustvarijo privlačne pogoje;
6. poudarja pomen ciljnih ukrepov za zagotovitev, da lahko mala in srednja podjetja ter zagonska podjetja sprejmejo tehnologije umetne inteligence in imajo koristi od njih; meni, da bi morala biti ocena učinka nove zakonodaje EU na tehnološki razvoj umetne inteligence obvezna in da je treba razmisliti o izvedbi takih ocen učinka tudi na nacionalni ravni;
7. poziva Komisijo, naj z namenom spodbujanja zakonodajnega okolja, ki je ugodno za razvoj umetne inteligence in skladno z načelom boljše pravne ureditve, redno ocenjuje veljavno zakonodajo za zagotovitev, da ustreza namenu glede umetne inteligence, pri čemer je treba upoštevati temeljne vrednote EU, in naj poskuša spremeniti ali nadomestiti nove predloge, če se ugotovi nasprotno;
8. priporoča nadaljnje delo za povečanje povezljivosti na zapostavljenih območjih, kot so podeželska območja, in v zapostavljenih sektorjih, da bi zagotovili dejansko vključujoč digitalni prehod;
9. poudarja dejstvo, da se lahko z obsežnejšo uvedbo tehnologij umetne inteligence nadomestijo nekateri poklici, zlasti tisti, ki bodo najverjetneje avtomatizirani, in da se

lahko ustvarijo novi; opozarja, da znaten delež prebivalstva EU – 37 % delovne sile – nima osnovnega digitalnega znanja; poudarja, da Komisija napoveduje znatno pomanjkanje strokovnjakov za IKT in predvideva, da bo do leta 2020 na tem področju na voljo 750.000 prostih delovnih mest;

10. poziva države članice, naj posodobijo svoje sisteme poklicnega usposabljanja in izobraževanja, da bi se upoštevala znanstveni napredek in razvoj na področju umetne inteligence v skladu z direktivo o preizkusu sorazmernosti in direktivo o poklicnih kvalifikacijah, ter da bi bile lahko strokovne službe EU v prihodnjih desetletjih konkurenčne na svetovni ravni;

Tehnološka pot k umetni inteligenci in robotiki

11. meni, da nov sklop pravil, ki urejajo prosti pretok neosebni podatkov v Uniji, omogoča, da se za inovacije, ki temeljijo na podatkih, zagotovi vedno več podatkov, kar malim in srednjim podjetjem ter zagonskim podjetjem olajša razvoj novih inovativnih storitev, ki podpirajo uporabo umetne inteligence, in vstop na nove trge, hkrati pa državljanom in podjetjem omogoči, da imajo koristi od boljših izdelkov in storitev;
12. opozarja, da uredba o prostem pretoku neosebni podatkov določa, da bi se morali, če bo tehnološki razvoj omogočil pretvorbo anonimiziranih podatkov v osebne, takšni podatki obravnavati kot osebni podatki, ob ustrezni uporabi Uredbe (EU) 2016/679;
13. priznava možnost izmenjave podatkov v okviru prihodnjega razvoja globokega učenja, zlasti kar zadeva zbirke podatkov visoke vrednosti, glede na njihove pomembne državljanske ali družbeno-ekonomske koristi in primernost za ustvarjanje storitev in aplikacij z dodano vrednostjo;
14. poudarja, kako pomembni so odprti neosebni podatki iz javnih in zasebnih virov, ter meni, da bi moral regulativni okvir, vključno s ponovno uporabo informacij javnega sektorja, podpirati dostop do odprtih podatkov in interoperabilnosti; poziva Komisijo, naj razmisli o vzpostavitvi varnega in prostovoljnega enotnega portala za olajšanje izmenjave neosebni podatkov na ravni EU, da se vzpostavi poenostavljeno zbiranje podatkov;
15. poudarja, da je zaupanje potrošnikov bistvenega pomena za razvoj umetne inteligence in da sistemi, ki temeljijo na umetni inteligenci, obdelujejo vse več potrošniških podatkov, zaradi česar so glavni cilj kibernetičkih napadov; poudarja tudi dejstvo, da mora umetna inteligenca delovati tako, da ne škodi državljanom in potrošnikom, ter meni, da je zato treba zagotoviti celovitost podatkov in algoritmov, na katerih temelji;
16. poudarja pomen prepoznavanja, opredelitve in spremljanja prelomnih dogodkov pri razvoju umetne inteligence in v zvezi z njo; spodbuja, naj se raziskave o umetni inteligenci osredotočijo tudi na odkrivanje naključno ali zlonamerno spremenjene umetne inteligence in robotike;

Industrijska politika

17. meni, da bi morala biti Unija boljše opremljena za spopadanje s kibernetičnimi napadi; spodbuja hitro dokončanje strategije za spletno varnost, ki naj bi zagotovila razvoj in

uporabo varnih sistemov za umetno inteligenco in robotiko, ki so odporni proti kibernetiskim napadom, zlasti z razvojem shem certificiranja EU; meni, da bi morala ENISA pripraviti akcijski načrt o kibernetiski varnosti na področju umetne inteligence, v katerem bi morala oceniti in obravnavati grožnje in slabosti, značilne za umetno inteligenco;

18. poudarja, da razvoj močne in konkurenčne industrije na področju umetne inteligence in robotike ne more temeljiti zgolj na javnih sredstvih; poudarja, kako pomembna je mobilizacija zasebnih sredstev za pospeševanje inovacij in doseganje razvite industrije na področju umetne inteligence in robotike v EU;
19. opozarja, da se, medtem ko je uporaba umetne inteligence in robotike že dolgo uveljavljena v industriji, napredek na tem področju širi ter zagotavlja široko in raznoliko uporabo pri vseh človekovih dejavnostih; meni, da mora vsak regulativni okvir vključevati prožnost, ki omogoča inovacije ter prosti razvoj novih tehnologij in uporab za umetno inteligenco; poudarja, da uredba ne bi smela ovirati raziskav in razvoja v zasebnem sektorju;
20. poziva Komisijo, naj zagotovi, da vozlišča za digitalne inovacije ne bodo vodila k oblikovanju dodatnih upravnih ravni, temveč se bodo osredotočila na pospešitev naložb v projekte, ki so se izkazali za učinkovite; poziva Komisijo, naj se osredotoči na nepovratna sredstva in finančno pomoč za zasebne projekte na področju raziskav in razvoja; poudarja potrebo po večji uporabi javno-zasebnih partnerstev pri umetni inteligenci;
21. meni, da bo umetna inteligenca zelo koristna pri izvajanju načela „samo enkrat“, ki bo omogočalo združevanje podatkovnih zbirk in informacij iz različnih virov ter tako olajšalo interakcijo državljanov z javno upravo;

Pravni okvir za umetno inteligenco in robotiko

Notranji trg za umetno inteligenco

22. meni, da bi morale države članice zagotoviti ustvarjanje podatkov, ki temeljijo na načelu „vgrajene in privzete odprtosti“, hkrati pa poskrbeti za dosledno raven varovanja ciljev javnega interesa, kot je javna varnost ali varstvo osebnih podatkov, vključno z občutljivimi informacijami, povezanimi s kritično infrastrukturo;

Odgovoren razvoj in prosti pretok pametnega blaga

23. poudarja pomen načela vzajemnega priznavanja pri čezmejni uporabi pametnega blaga, vključno z roboti in robotskimi sistemi; opozarja, da bi lahko po potrebi s preskušanjem, certificiranjem in varnostjo proizvodov zagotovili, da je nekatero blago varno po zasnovi in privzeto varno; v zvezi s tem ugotavlja, da je pomembno tudi delo v zvezi z etičnimi vidiki umetne inteligence;
24. poudarja, da se umetna inteligenca uporablja za različne sektorje, v katerih je standardizacija zelo pomembna, kot so pametna proizvodnja, roboti, avtonomni avtomobili, navidezna realnost, zdravstvo in analiza podatkov, ter meni, da bo standardizacija na ravni EU na področju umetne inteligence spodbudila inovacije in

visoko raven varstva potrošnikov; priznava, da sta zaradi velikega števila standardov o vprašanjih, kot so varnost, zanesljivost in interoperabilnost, potrebna nadaljnja promocija in razvoj skupnih standardov za robotiko in umetno inteligenco ter da bi moralo biti to del prednostnih nalog Unije; poziva Komisijo, naj v sodelovanju z organi za standardizacijo EU še naprej dejavno sodeluje z mednarodnimi organi za standardizacijo, da bi se izboljšali standardi na tem področju;

25. poziva Komisijo in države članice, naj spodbujajo preskušanje inovativnih izdelkov in tehnologij v praksi v majhnem obsegu (tako imenovane inovacije v peskovniku), preden se takšni proizvodi dajo na trg;
26. je seznanjen, da se tehnologija na področju robotike in umetne inteligence čedalje bolj uporablja na področju avtonomnih vozil, kot so avtonomni avtomobili in brezpilotni zrakoplovi za civilne namene; ugotavlja, da nekatere države članice že izvajajo ali obravnavajo zakonodajo na tem področju, kar bi lahko privedlo do različnih nacionalnih zakonov, kar bi oviralo razvoj avtonomnih vozil; zato poziva k enotnemu naboru predpisov EU, s katerimi bomo poiskali pravo ravnovesje med interesi uporabnikov, podjetij in drugih zainteresiranih strani ter morebitnimi tveganji zanje, obenem pa se izognili pretiranemu urejanju na področju robotike in sistemov umetne inteligence;

Svoboda opravljanja storitev, ki temeljijo na umetni inteligenci

27. opozarja, da se tehnologije za analizo, izkoriščanje in obdelavo podatkov, kot so strojno učenje, umetna inteligenca in internet stvari, stalno razvijajo in da hiter tehnološki razvoj omogoča nastajanje novih storitev in novih aplikacij, ki temeljijo na uporabi, združevanju ali kombinaciji podatkov;
28. opozarja, da so številni vidiki politike, pomembni za storitve, ki podpirajo uporabo umetne inteligence, vključno s pravili o varstvu potrošnikov ter politiko o etiki in odgovornosti, vključeni v obstoječi regulativni okvir za storitve, in sicer direktivo o storitvah, direktivo o poklicnih kvalifikacijah in direktivo o e-trgovanju;
29. poudarja, da morajo končno odločitev vedno sprejeti ljudje, zlasti v strokovnih poklicih na področjih, kot so zdravstvo, pravo in računovodstvo; meni, da je potreben premislek o tem, ali je nadzor, ki ga izvaja usposobljen strokovnjak, potreben, da bi zaščitili legitimne cilje v javnem interesu in zagotovili kakovostne storitve;
30. priznava pomen izboljšanih digitalnih storitev, kot so virtualni pomočniki, klepetalnice ali virtualni agenti, ki omogočajo izjemno operativno učinkovitost, pri čemer je treba ustrezno priznati, da je treba razviti tržno umetno inteligenco, usmerjeno v ljudi, da bi zagotovili boljše in zanesljivejše odločitve ob upoštevanju omejitev avtonomije umetne inteligence in robotike;

Varstvo potrošnikov in krepitev njihove vloge

31. meni, da bi morali za tehnologije umetne inteligence, razvite tako za proizvodnjo kot za individualno uporabo, organi za nadzor trga izvesti pregled varnosti izdelka ter da bi morala zanje veljati pravila o varstvu potrošnikov, saj bi tako po potrebi zagotovili minimalne varnostne standarde in upoštevali tveganje nesreč zaradi stika s človekom ali

- delovanja v bližini človeka; meni, da bi bilo treba vprašanja etičnosti in varstva podatkov, vključno s podatki tretjih oseb in osebnih podatkov, civilne odgovornost in kibernetске varnosti obravnavati na vseh področjih politike o umetni inteligenci;
32. opozarja, da so algoritmi temelj umetne inteligence in robotike; poziva države članice, naj zagotovijo, da se za umetno inteligenco uporabljajo le kakovostni podatki, zlasti pa, da so ti podatki posodobljeni, točni in zanesljivi, da se zagotovita zaupanje potrošnikov in njihovo sprejemanje; v zvezi s tem opozarja na pomen razložljivosti postopkov odločanja tehnologij umetne inteligence in nepristranskosti algoritmov ob upoštevanju zakonodaje EU, zlasti o poslovnih skrivnostih, in oblikovanja nadzornih struktur za odpravo morebitnih napak pri odločitvah, ki jih sprejme umetna inteligenca;
 33. poudarja pomen uporabniku prijazne umetne inteligence pri spodbujanju zaupanja potrošnikov; meni, da je treba, kadar je za sprejetje končne in trajne odločitve odgovorna umetna inteligenca in ne človek, s tem seznaniti potrošnike ter jim omogočiti, da zahtevajo človeški nadzor in pravno varstvo; poudarja, da je treba uporabnike pri interakciji z avtomatiziranim sistemom obvestiti, kako lahko stopijo v stik s človekom, in kako zagotoviti, da je odločitve sistema mogoče preveriti in popraviti;
 34. je seznanjen z delovnim dokumentom služb Komisije z dne 25. aprila 2018 o odgovornosti za nastajajoče digitalne tehnologije (SWD(2018)0137); je seznanjen z ugotovitvijo, da mora sedanji okvir odgovornosti, ki je sicer še vedno stabilen in deluje, pregledati strokovna skupina za odgovornost ob upoštevanju novih tehnologij umetne inteligence, da se zagotovi njegova ustreznost in da se upoštevajo vidiki potrošnikov, inovatorjev in podjetij, ki delujejo v EU;
 35. poudarja, da je treba izobraževati državljane, zlasti mlade, da bi razumeli delovanje umetne inteligence; poziva k večji krepitvi vloge državljanov in potrošnikov EU s povečanjem dostopnosti umetne inteligence za državljane, potrošnike in civilno družbo; meni, da bi to lahko dosegli s ponujanjem okrepljenega in razširjenega izobraževanja, da bi omogočili boljše razumevanje umetne inteligence.

INFORMACIJE O SPREJETJU V ODBORU, ZAPROŠENEM ZA MNENJE

Poenostavljeni postopek – datum sklepa	16. 5. 2018
Datum sprejetja	4. 12. 2018